

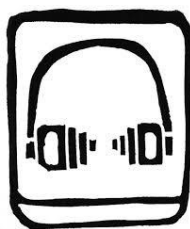
Undervisningsmateriale til lyd i udskolingen

Isen er tynd

Undervisningsmateriale af

©Kia Lundsgaard

www.radiodrama.dk

@Danskfaglighed

Introduktion til Isen er tynd

Nogle dage er svære at glemme. Der er dage, der brænder sig fast i vores hukommelse. Den dag Finn gik gennem isen, er én af de dage.

Radiodramaet *"Isen Er Tynd"* er et blik ind i et barndommens uhyggelige øjeblikke. Et af de øjeblikke, som former os som voksne. Et af de øjeblikke, som ændrer os for altid.

"Vintrene var koldere dengang i 80'erne. Sådan er det bare. Kanalen var frosset til, det må have været i januar. Vi kendte vandet i kanalen, vi vidste, hvor farligt det kunne være. Men vi var jo også vokset op dernede."

På et øjeblik forandres leg til alvor, og drengene i barndommens by bliver alt for hurtigt voksne.

Materialet indeholder

- Elevtekst om forskellige anlagsformer
- Opgaver til lydfortællingens anslag
- Arbejdsspørgsmål med fokus på lyd og handling
- Erindring som teksttype og opbygning
- Opgave til egen erindring som lydfortælling

Isen er tynd

kan høres gratis på www.radiodrama.dk

@Danskfaglighed

Før lytning

– undlad at fortælle eleverne titlen på lydfortællingen

Elevtæst:

Anslagsformer

Førstehåndsindtryk gælder alle steder: Første gang vi møder et menneske, de første toner i et stykke musik, de første sider i en bog og den første lyd i et radiodrama.

Det første møde med noget nyt er altid vigtigt. Vores hjerner og opfattelser af hinanden og vores omverden afhænger meget af "det første".

Når et radiodrama går i gang, er det vigtigt, at lytterens fantasi og indre billeder tager fart fra første lyd. For at fange og fastholde lytterens opmærksom fra starten er der en række forskellige typer anslagsformer, som produceren kan gøre brug af.

Det kan både være reallyd, hvor stemmen og det, der bliver sagt fanger, eller det kan være effektlyd, hvor lytteren selv kan danne billeder i hovedet, inden end egentlig dramaturgisk fortælling går i gang. Anslaget er med til at sætte stemningen for lydfortællingen samtidig med, at det skal give lytteren en fornemmelse for tid, sted og konflikt i handlingen.

Du skal nu læse om de forskellige anslagsformer. Nogle gange vil du opleve, at formerne er kombineret.

Anslagsform 1: Handlingsforstærket effektlyd

Radiodramaets fortælling begynder med en handlingsforstærket effektlyd, der hurtigt er med til at skabe et billede af den konflikt, som senere vil blive udfoldet. Lytteren bliver så at sige kastet ind i fortællingens univers uden en egentlig introduktion til, hvad der vil komme til at ske. Dette kaldes også in media res.

Effektlyde kan være med til at skabe dramatik fra starten.

Anslagsform 2: Musik

Musik skaber følelser!

Musik kan være toneangivende for, hvilken stemning forfatter og producer vil have sin lytter i, inden selve handlingen går i gang. Er det en blid start med stille musik, der får lytteren til at føle sig rolig? eller bliver lytteren kastet ind i en hvirvelvind af følelser med musik, der har mange instrumenter, er hurtig og måske uden egentlig komposition?

Anslagsform 3: Direkte inddragelse af lytteren/Kender du det-anslaget.

Den dramaturgiske fortælling begynder med stemmen, der direkte henvender sig til lytteren og derved inddrager ham med det samme. Dette gøres typisk ved et spørgsmål henvendt til en, ved begyndelsen, ukendt modtager, fx med "Kender du det?" ... hvorefter fortællingen går i gang.

Anslagsform 4: Jeg-fortælleren

Når fortællingen har en indre-synsvinkel, bliver lytteren inviteret indenfor i noget, der føles som en personlig historie for jeg-stemmen. Stemningen kan blive intim, hyggelig og måske endda familiær. Lytteren kan få en fornemmelse af at sidde til bords med stemmen i radioen.

Anslagsform 5: Den klassiske

Den sidste anslagsform er den mere klassiske. Introduktionen følger den traditionelle fortællestil, hvor lytteren, som det første, bliver præsenteret for tid, sted og persongalleri. Dette anslag kendes fra mange steder i litteraturen, hvor det mest eksemplariske er eventyrets: "Der var engang en prinsesse..."

Første lyt

Afspil anslaget for eleverne, uden at de kender til titlen. Lad derefter eleverne svare på følgende spørgsmål, inden de lytter videre.

Første tidskode: 00.00 – 00.52

Hvilken anslagsform er benyttet?

Hvilke lyde hører du?

Hvordan er stemmeføringen i introduktionen?

Hvilken scene er sat?

Hvordan er stemningen – og hvordan skabes den?

Hvad tror du, der er sket?

Anden tidskode: 00.52 – 01.57

Hvilken type anslagsform benyttes, da selve fortællingen går i gang?

Hvordan virker denne anslagsform på lytteren?

Hvilke lyde hører du?

Har stemningen ændret sig?

Hvad tror du nu, der er sket?

Fortæl eleverne titlen på lydfortællingen og hør derefter hele fortællingen uden pause.

Efter lytning

- Lav et handlingsresumé
- Hvilken betydning har lyden for selve fortællingen, giv tre eksempler.
- Da ulykken sker, tidskode 8:00, forsvinder al lyd – hvilken betydning har det?
- Hvem er Alex?
- Hvem er Finn?
- Hvordan er Alex og Finns indbyrdes forhold?
- Hvad sker der med Finn?
- Hvordan oplever Alex ulykken, både mens den sker og bagefter?
- Hvad er det, der holder Alex vågen om natten?
- Under begravelsen af Finn høres der kun stemmer, hvilken betydning har det?
  - Jeg-fortælleren filosoferer over drømme, tanker og hvad der gør mennesker forskellige – hvordan hænger det sammen med det konkrete handlingsforløb om drukneulykken?
- Hvad betyder det, at drengenes barndom sluttede?
- Hvordan ved lytteren, at drengene er med til Finns begravelse?
- Finns mor siger til Flemming, at hun er ked af, at Flemming skulle opleve Finns død – hvorfor siger hun det?
- Hvordan passer fortælling og lyd sammen? Hvem er jeg-fortælleren i forhold til handlingsforløbet?
- Hvad synes du var godt ved fortællingen? Find et nedslag.
- Hvad kunne have været anderledes?
- Hvad er din samlede vurdering af Isen Er Tynd?

En erindring

En erindring er noget, man husker – typisk et minde, som skribenten kan huske fra sin fortid, der på en eller anden måde har haft særlig betydning for hans/hendes videre liv. Erindringer kan både være lykkelige og sørgmodige minder – de er følelsesladet, og i en erindring beretter skribenten om selve begivenheden samt hvilken betydning denne havde på daværende tidspunkt og måske også, hvilken betydning den har på skrivetidspunktet.

Du skal nu skrive en kort erindring. Du skal tænke på en begivenhed i din barndom, som har haft en særlig betydning for dig.

Du kan også vælge at skrive din erindring ned i punktform, som du skal bruge, når du skal genfortælle dit minde som en lydfortælling. Ved at skrive i punktform, undgår du, at din erindring bliver en oplæsning. Punkterne hjælper dig til at holde fokus på opbygningen, og samtidig bliver din fortælling mere umiddelbar og naturlig at lytte til.

Du skal opbygge din erindring i fem faser:

Fase 1:   Introduktion

Du skal rammesætte tid og sted, hvornår og hvor foregik dét, du vil fortælle om. Hvor gammel var du, var du alene eller sammen med andre?

Fase 2:   Optakten

Hvordan var stemningen, inden selve begivenheden skete.

Fase 3:   Selve begivenheden

Hvad skete der? Var det ventet eller uventet? Hvordan havde du det undervejs? Overrasket, bange, glad, spændt ...

Fase 4:   Begivenhedens betydning

Hvad betød selve begivenheden for dig i øjeblikket?

Fase 5:   Afslutningen

Hvordan endte det hele? Og hvilken betydning har begivenheden for dig i dag? Hvad lærte du, hvad tog du med dig, hvorfor har du valgt at skrive om dette minde?

Kreativt oplæg

Du skal genfortælle din erindring. Benyt dine punkter fra de fem faser, så du dermed holder fokus på fortællingens opbygning og på det, der er det vigtigste, for dig, at få fortalt.

Du skal indspille din erindring.

Der er flere fremgangsmåder, du kan benytte.

✚ I kan vælge at gå sammen to og to, og fortælle jeres erindringer for hinanden – måske I har et fælles minde, I gerne vil dele.

Du kan vælge at indspille din erindring alene.

Når stemmerne er indtalt, er det tid til at eksperimentere med lyddelen – hvilken musik eller effektlyd kan du tilføje, så du opnår den stemning, du ønsker at lytteren skal komme i, når han/hun hører din fortælling?

Husk pauseringer, manglende lyd, stemmeføring, baggrundsstøj også har en betydning. De eneste billeder lytteren har, er de indre billeder, der dannes ud fra den lydfortælling, du sammensætter.

Velegnede redigeringsprogrammer

I kan indtale jeres erindringer på jeres telefoner og derefter sende lydfilen til en mail, hvorfra I uploader filen i et redigeringsprogram.

www.wetransfer.com kan sende store lydfiler.

Derefter kan I redigere i ét af følgende programmer, hvor der også ligger gratis musik og lydeffekter. Upload derefter i en klassekanal på Skoletube, hvis Wevideo benyttes, eller send filen fra Audacity til jeres lærer.

WeVideo i www.skoletube.dk

<http://www.audacityteam.org/>

Kilde:

”Lyd – undervisning i lydformater, radiodrama og podcast” af Kia Lundsgaard Horan og Morten Aagaard, 2017. Radiodrama.dk. ISBN: 978-87-409-3600-1

Holdet bag *isen er tynd*

Medvirkende: Jeppe Rasmussen og Morten Aagaard Borg

Manuskript, optagelse og redigering: Morten Aagaard Borg
Undervisningsmateriale: Kia Lundsgaard